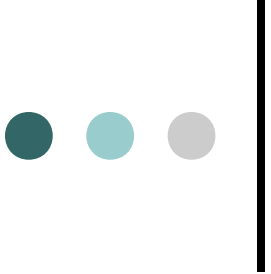

Manipulācijas ar skaitļiem par Latvijas ekonomiku un tās patiesais stāvoklis

Latvijas Ekonomistu asociācijas 3. starptautiskā konference
2012. gada 13. aprīlis

Profesors Ivars Brīvers,
Latvijas Ekonomistu asociācija,
Banku augstskola,
Rīga, Latvija

Latvijas pašreizējās valdības un iepriekšējo gadu valdību pamatprincipi

- Latvija ir laba vieta biznesam, tikai iedzīvotāji traucē
- Skaitļi ir svarīgāki par cilvēkiem
- Ārzemnieki ir svarīgāki par Latvijas iedzīvotājiem
- Latviju labāk var pārdot eiros nekā latos
- Izaugsme ir svarīgāka nekā labklājība

Labklājība un ekonomikas augsme

Labklājība nozīmē

- individuālo pārticību
- vidi

Individuālā pārticība ietver

- privātos labumus
 - materiālos
 - nemateriālos
- sabiedriskos labumus (ko ietver arī vide)

Vide nozīmē

- dabas vidi
- sociālo vidi
- kultūrvidi
- etnisko vidi
- u.c.

Individuālo pārticību var izmērīt ar kopējo materiālo un nemateriālo labumu daudzumu, kas pieder personai.

Kopējo pārticību var izmērīt ar individuālo pārticību summu, kā arī sabiedrisko labumu kopējo vērtību (**tautas mantu**).

IKP ir tautas mantas pieaugums – tautas mantas funkcijas pirmās kārtas atvasinājums.

IKP pieaugums ir tautas mantas funkcijas otrās kārtas atvasinājums.

Vērtēt funkciju pēc tās otrās kārtas atvasinājuma ir absurdi.

Ekonomikas izaugsme ir svarīga finanšu
tirgiem un nevis tautas labklājībai

*“Mēs esam
iemācījušies
būt taupīgi.”*

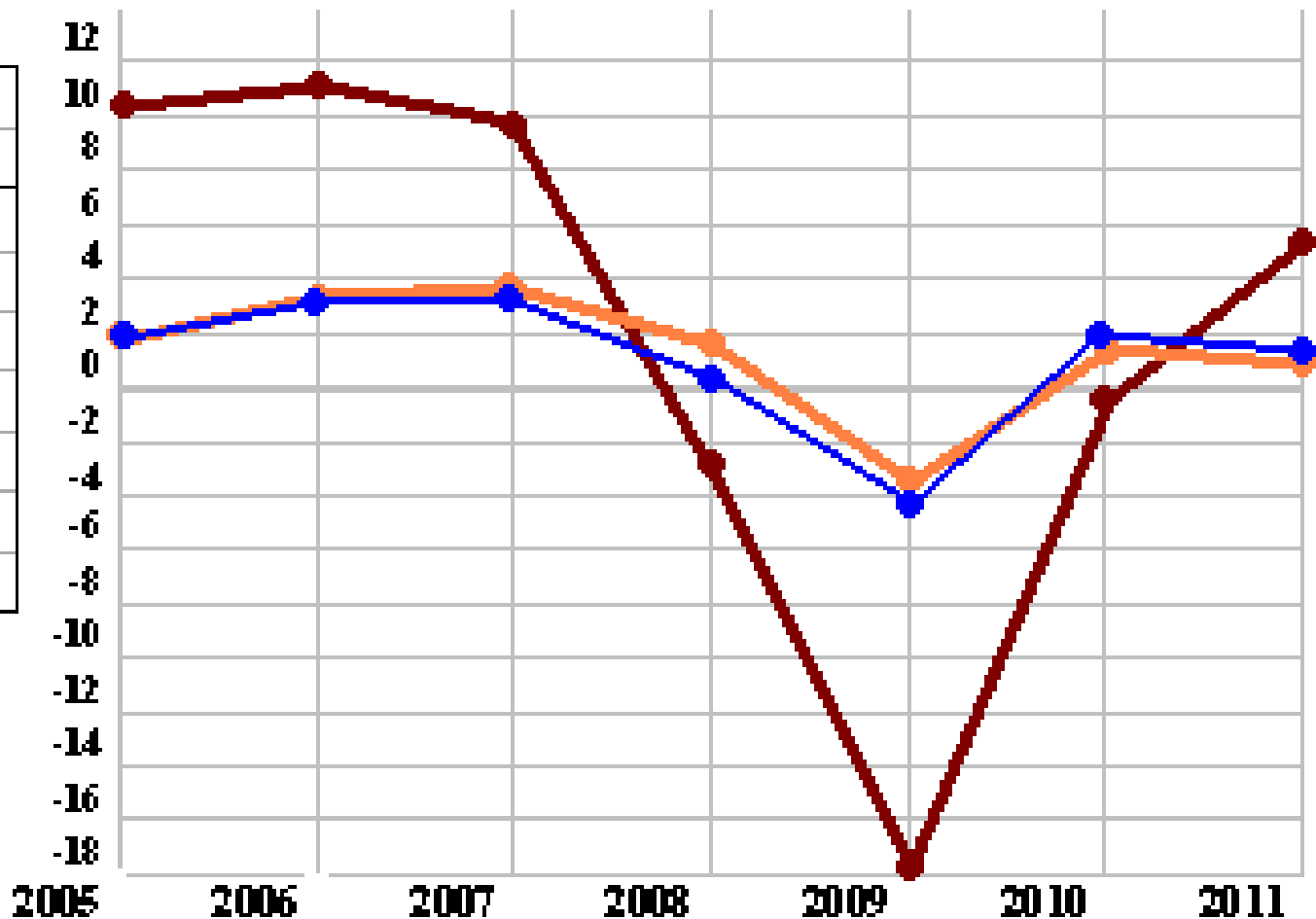

Aptuveni 200 tūkstoši galvenokārt gados jaunu
cilvēku ir atstājuši Latviju – “veiksmes stāstu”.

IKP pieaugums: (2. kārtas atvasinājums)

ES vidējais, Latvija, Nīderlande

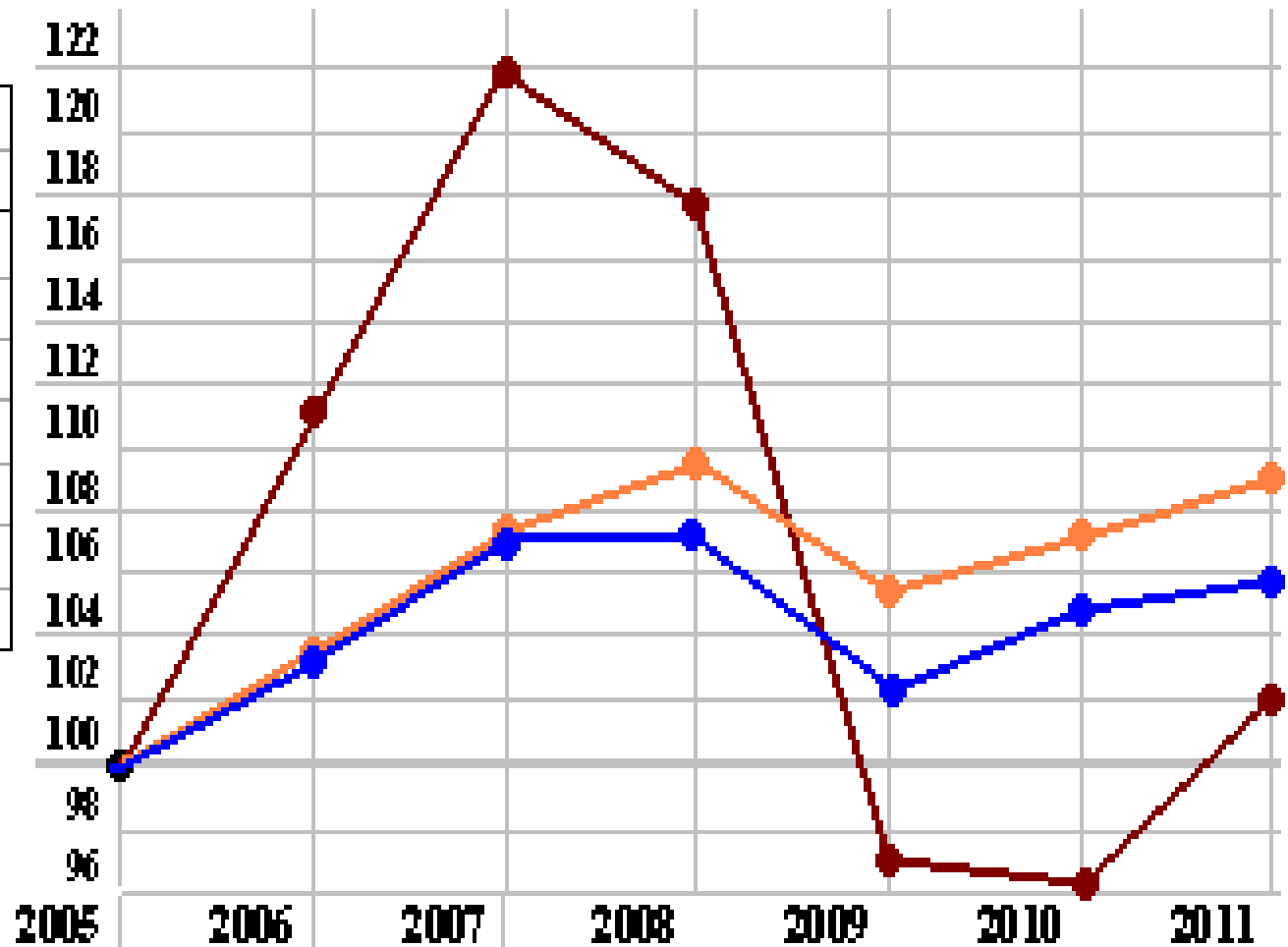
<i>IKP pieaugums (%)</i>			
	LV	NL	EU
2005	10.1	2.0	2.0
2006	11.2	3.4	3.3
2007	9.6	3.9	3.2
2008	-3.3	1.8	0.3
2009	-17.7	-3.5	-4.3
2010	-0.3	1.7	2.0
2011	5.5	1.2	1.5

Reālā IKP izmaiņas (2005=100): (1. kārtas atvasinājums)

ES vidējais, Latvija, Nīderlande

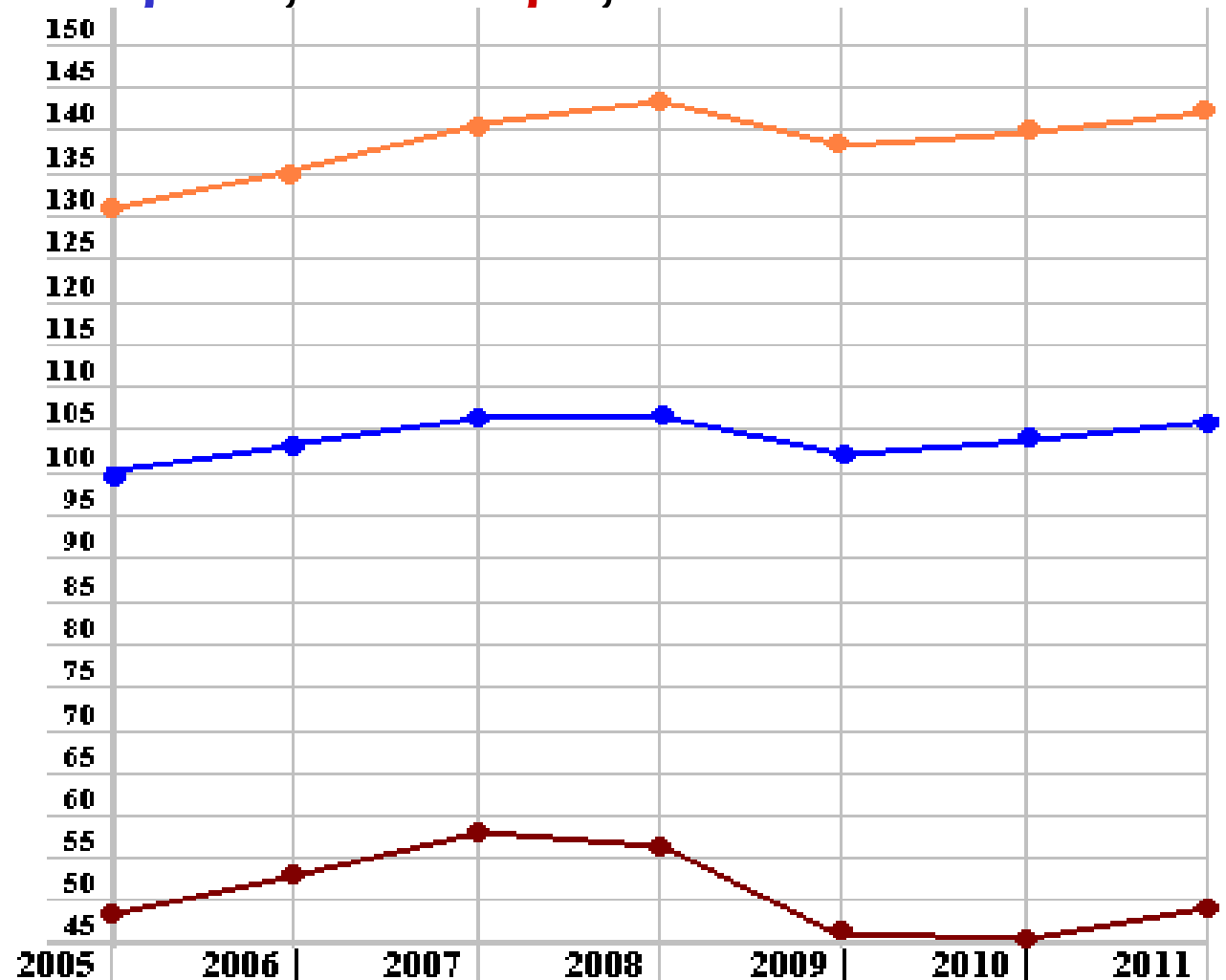
<i>IKP indekss 2005=100</i>			
	LV	NL	EU
2005	100.0	100.0	100.0
2006	111.2	103.4	103.3
2007	121.9	107.4	106.6
2008	117.9	109.4	106.9
2009	97.0	105.5	102.3
2010	96.7	107.3	104.7
2011	102.0	108.6	105.9

Reālā IKP izmaiņas (2005=PPS):

ES vidējais, Latvija, Nīderlande

<i>IKP indekss 2005=PPS indekss</i>			
	LV	NL	EU
2005	48,0	131,0	100,0
2006	53,4	135,5	103,3
2007	58,5	140,7	106,6
2008	56,6	143,2	106,9
2009	46,6	138,2	102,3
2010	46,4	140,6	104,7
2011	49,0	142,3	105,9

Latvijas ekonomika ilgā laika posmā

Gads	IKP faktiskajās cenās (milj.Ls)	IKP 2000. gada cenās (milj.Ls)	IKP pieaugums (%)	IKP <i>per capita</i> 2000. gada cenās (Ls)*	Iedzīvotāju skaits
1988	51,6	6161,6	5,2	2322	...
1989	57,0	6580,6	6,8	2465	2665770
1990	69,2	6771,5	2,9	2543	2668140
1991	158,7	5918,3	-12,6	2233	2658161
1992	1112,7	4018,5	-32,1	1537	2643000
1993	1624,9	3560,4	-11,4	1389	2585675
1994	2262,4	3638,7	2,2	1444	2540904
1995	2580,1	3606,0	-0,9	1451	2500580
1996	3076,1	3742,7	3,8	1523	2469531
1997	3562,9	4052,7	8,3	1666	2444912
1998	3902,9	4244,1	4,7	1761	2420789
1999	4224,2	4383,6	3,3	1834	2399248
2000	4685,7 / 4716,0	4685,7 / 4716,0	6,9	1975 / 1987	2381715
2001	5168,3 / 5162,0	5061,0 / 5062,6	8,0 / 7,3	2149 / 2150	2364254
2002	5689,4 / 5702,8	5387,3 / 5428,4	6,4 / 7,2	2304 / 2321	2345768
2003	6370,2	5840,9	7,6	2512	2331480
2004	7420,1	6358,3	8,9	2749	2319203
2005	9000,3	7001,9	10,1	3044	2306434
2006	11126,6	7782,9	11,2	3402	2294590
2007	14720,7	8530,1	9,6	3748	2281305
2008	16084,7	8250,7	-3,3	3641	2270894
2009	13070,4	6787,9	-17,7	3010	2261294
2010	12738,7	6765,2	-0,3	3022	2248374
2011	14161,0	7135,2	5,5	3457*	2229641

Ekonomikas augsme un maksājumu bilances deficīts

Gads	IKP pieaugums (%)	Preču un pakalpojumu tīrais eksports (milj.Ls)	Preču un pakalpojumu tīrā eksporta attiecība pret IKP (%)
2000	6,9	-334,1	-7,1
2001	8,0/7,3	-497,5	-9,6
2002	6,4/7,2	-561,2	-9,8
2003	7,6	-803,9	-12,6
2004	8,9	-1160,7	-15,6
2005	10,1	-1303,1	-14,5
2006	11,2	-2398,0	-21,6
2007	9,6	-2961,1	-20,1
2008	-3,3	-2209,5	-13,7
2009	-17,7	-193,6	-1,5
2010	-0,3	-181,5	-1,4
2011	5,5	-546,6	-3,9

Valdības mīts par Latvijas ekonomikas strukturālajām izmaiņām

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
(A) Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība	4.5	4.4	4.6	4.1	4.3	3.9	3.5	3.5	3.0	3.8	4.5	4.5
(B) Ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde	0.1	0.2	0.2	0.3	0.2	0.3	0.3	0.4	0.4	0.5	0.6	-
(C) Apstrādes rūpniecība	14.4	14.4	14.5	13.8	13.5	12.9	12.1	11.7	10.8	10.9	13.4	14.1
(D) Elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana	3.6	3.2	3.2	3.1	3.0	2.5	2.4	2.4	2.7	3.4	3.6	-
(E) Ūdens apgāde, notekūdeņu, atkritumu apsaimniekošana un sanācija	0.5	0.4	0.4	0.5	0.7	0.5	0.5	0.6	1.3	1.0	1.1	-
(F) Būvniecība	6.8	6.4	6.2	6.3	6.6	7.0	8.5	10.4	10.1	8.0	5.9	6.1
(G) Vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība, automobiļu un motociklu remonts	17.4	17.7	18.1	18.3	19.0	20.1	21.2	19.5	17.2	15.3	16.7	16.9
(H) Transports un uzglabāšana	9.5	10.3	10.5	11.0	10.8	10.5	8.5	7.8	8.1	11.1	12.1	13.0
(I) Izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	1.1	1.1	1.1	1.2	1.4	1.6	1.6	1.7	1.6	1.6	1.5	1.7
(J) Informācijas un komunikācijas pakalpojumi	5.8	6.3	6.1	5.6	5.2	4.9	4.4	3.9	4.2	4.4	4.0	3.8
(K) Finanšu un apdrošināšanas darbības	3.1	3.3	3.4	3.5	3.8	4.3	5.6	5.4	4.9	4.0	3.7	3.8
(L) Operācijas ar nekustamo īpašumu	8.0	8.1	7.3	7.7	8.2	7.7	7.9	8.2	8.4	9.3	8.3	7.6
(M) Profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi	3.3	3.0	3.3	3.2	2.9	3.6	3.6	4.0	4.9	4.8	4.7	-
(N) Administratīvo un apkalpojošo dienestu darbība	2.1	1.9	2.1	2.1	2.1	2.3	2.2	2.2	2.7	2.6	2.6	-
(O) Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana	8.3	7.8	8.3	7.9	7.5	7.3	7.4	7.9	8.2	8.4	7.4	6.9
(P) Izglītība	5.3	5.4	5.2	5.6	5.2	4.8	4.5	4.6	5.2	5.4	4.5	4.2
(Q) Veselība un sociālā aprūpe	3.4	3.2	2.8	3.0	2.7	2.9	2.9	2.8	3.1	3.2	2.9	2.7
(R) Māksla, izklaide un atpūta	2.3	2.1	2.2	2.0	2.0	2.1	2.4	2.3	2.4	1.7	1.7	1.7
(S) Citi pakalpojumi	0.6	0.8	0.7	0.8	0.8	0.8	0.6	0.8	0.9	0.9	0.8	-
<i>Pakalpojumu īpatsvars IKP</i>				<i>71,9</i>				<i>71,0</i>			<i>70,9</i>	

Valdības mīts par eksportu kā ilgtspējīgu Latvijas ekonomikas dzinējspēku

	2011 eksports milj.Ls.	procentos no <u>kop.eksporta</u>	2011 imports milj.Ls.	procentos no <u>kop.importa</u>
Piens un piena produkti; olas; dabīgais medus (04)	137996		77487	...
Alkoholiskie un bezalkoholiskie dzērieni; etiķis (22)	227697	3,8%	124230	
Mīnerālais kurināmais, nafta un tās pārstrādes produkti (27)	494656	8,2%	1314744	17,2%
Farmācijas produkti (30)	224751	3,7%	336945	
Plastmasas un to izstrādājumi (39)	141976		297589	
Koksne un tās izstrādājumi (44)	1019560	17,0%	113216	
Papīrs un kartons, to izstrādājumi (48)	76940	...	174016	
Dzelzs un tērauds (72)	512771	8,6% (11,8%)	482903	
*Dzelzs un tērauda izstrādājumi (73)	190912	3,2%	208608	
Mehānismi un mehāniskās ierīces (84)	326706	5,4%	708832	
Elektroierīces un elektroiekārtas (ieskaitot TV, audio, video) (85)	415943	6,9%	598062	
Sauszemes transporta līdzekļi (izņemot dzelzceļa); to daļas (87)	357136	6,0%	603407	
Mēbeles, gultas piederumi; apgaismošanas ierīces (94)	124282		95888	...

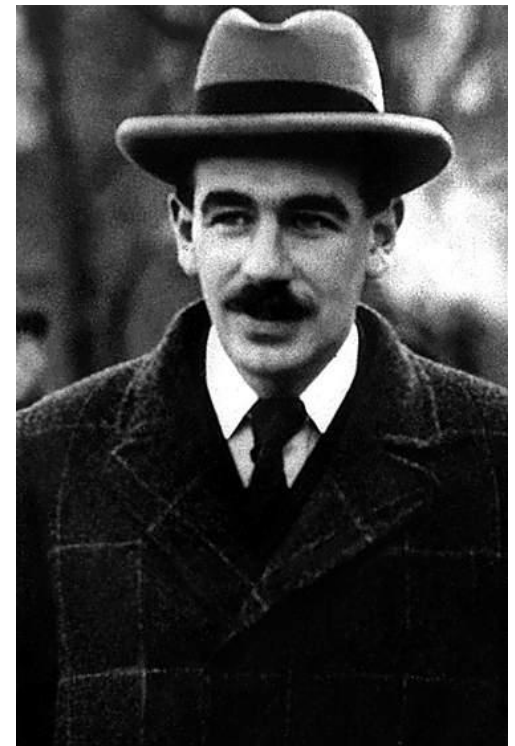
	%	2010		
kurināmā koksne, tūkst. t (4401)	15,7		finieris un saplāksnis, tūkst. m ³ (4408, 4412)	9,3
apaļkoki, tūkst. m ³ (440310-440399)	15,7		kokskaidu plātnes, tūkst. m ³ (4410)	9,1
zāģmateriāli, tūkst. m ³ (4407)	31,2		koka izstrādājumi, t (4414-4421)	12,3

Mēs esam radījuši ekonomiku, kura ir novedusi pie pretrunas ar vērtībām, uz kurām tā sākotnēji balstījās, un mūsu pašu mērķiem.

(N.Sarkozī, runa Pasaules Ekonomikas forumā, Davosā, 2010. gada 27. janvārī)

Kad bagātības uzkrāšanai vairs nebūs lielas sociālas nozīmes, notiks lielas izmaiņas cilvēku morālē. Mēs spēsīm atbrīvoties no daudzajiem pseidomorāles principiem, kuri ir vadījuši mūs divsimt gadus; kuru dēļ mēs esam cēlušies godā visnepievilcīgākās cilvēku īpašības, uzskatot tās par augstākajiem tikumiem. ...

Bet uzmanieties! Laiks tam vēl nav pienācis. Vēl vismaz simts gadus mums būs jāizliekas pašiem sev un jebkuram citam, ka taisnīga rīcība ir nekrietna, un nekrietna rīcība ir taisnīga, jo nekrietnība ir izdevīga, bet taisnīgums nav izdevīgs.

John Maynard Keynes,
*Economic Possibilities for
our Grandchildren*, (1930)